

Noen utdrag fra Valgloven

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2002-06-28-57>

For øvrig henvises det til nettsiden www.valg.no - der legges det ut nyttig informasjon, blant annet en valghåndbok.

Kapittel 3: Valgbarhet, plikt til å ta imot valg

§ 3-3. Valgbarhet ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg

(1) Valgbar til fylkestinget og pliktig til å ta imot valg er alle som har stemmerett ved valget og som står innført i folkeregisteret som bosatt i en av kommunene i fylket på valgdagen, og som ikke er utelukket eller fritatt.

(2) Valgbar til kommunestyret og pliktig til å ta imot valg er alle som har stemmerett ved valget og som står innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen på valgdagen, og som ikke er utelukket eller fritatt.

§ 3-4. Rett til å kreve fritak fra fylkestingsvalg og kommunestyrevalg

(1) Rett til å kreve seg fritatt fra valg til fylkesting og kommunestyre har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten.

(2) Erklæring som nevnt i nr. 1 må settes frem innen den frist fylkesvalgstyret eller valgstyret setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget.

(3) Den som unnlater å kreve seg fritatt fra å stå på liste, kan ikke nekte å motta valg.

Kapittel 6: Krav til og behandling av listeforslag

§ 6-1. Krav til listeforslaget

(1) Fristen for innlevering av listeforslag er kl. 12.00 den 31. mars i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til kommunen ved kommunestyrevalg og til fylkeskommunen ved stortingsvalg og fylkestingsvalg. Samme parti eller gruppe kan bare stille én liste i hvert valgdistrikt.

(2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:

- a) Det må angi hvilket valg det gjelder.
- b) Det må ha en overskrift som angir det parti eller den gruppe som har fremsatt forslaget. Hvis listeforslaget er satt frem av et registrert politisk parti, skal overskriften være enslydende med partiets registrerte navn. Overskriften må ellers ikke kunne forveksles med navnet på et registrert politisk parti, registrert samepolitisk enhet eller med overskriften på andre listeforslag i valgdistriktet.
- c) Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Kandidatene må ikke være felles med kandidater på andre listeforslag som gjelder samme valg i samme valgdistrikt. Antallet kandidater skal oppfylle kravene i § 6-2. Kandidatene skal være oppført med fornavn, etternavn og fødselsår. Opplysning om kandidatenes stilling eller bosted kan påføres. Dette skal gjøres hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatene på listen.
- d) Listeforslaget må være underskrevet av et visst antall personer, jf § 6-3.
- e) Det må inneholde navn på en tillitsvalgt og en vararepresentant blant dem som har skrevet under på listeforslaget. Disse skal ha myndighet til å forhandle med fylkesvalgstyret eller valgstyret om endringer på listeforslaget. Det bør også angis navn på et visst antall personer blant dem som har underskrevet på listeforslaget, som skal fungere som tillitsutvalg med myndighet til å trekke listeforslaget tilbake.
- f) (3) Listeforslaget må ha vedlegg som nevnt i § 6-4.
- g) (4) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.

§ 6-2. Antall kandidatnavn på listeforslaget

(1) Ved stortingsvalg skal listeforslaget være utfyllt i rekkefølge med navnet på så mange kandidater som det skal velges representanter til Stortinget fra distriktet. Forslaget kan i tillegg inneholde inntil seks andre navn.

(2) Ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg skal listeforslaget være utfyllt i rekkefølge med minimum sju kandidater. Forslaget kan maksimalt inneholde et antall kandidatnavn som tilsvarer det antall representanter som skal velges til fylkestinget eller kommunestyret, med et tillegg av inntil seks andre navn.

(3) Ved kommunestyrevalg kan et visst antall av de øverste kandidatene på listeforslaget gis et stemmetillegg. Kandidatene får i så fall et tillegg i sitt personlige stemmetall som tilsvarer 25 prosent av det antall stemmesedler som kommer listen til del ved valget. Avhengig av det antall kommunestyremedlemmer som skal velges, kan forslagstillerne gi stemmetillegg til følgende antall kandidater:

11-23 medlemmer:	inntil 4
25-53 medlemmer:	inntil 6
55 medlemmer eller flere:	inntil 10

Disse kandidatnavnene skal stå først på listeforslaget og med uthevet skrift.

§ 6-3. Antall underskrifter på listeforslaget

(1) For partier registrert i Partiregisteret som ved forrige stortingsvalg fikk en oppslutning på minst 500 stemmer i ett valgdistrikt eller minst 5 000 stemmer i hele landet, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to styremedlemmer i lokalavdelingen med ansvar for valgdistriktet listen gjelder. Det samme gjelder for partier som er blitt registrert i Partiregisteret etter forrige stortingsvalg. Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet. Hvis et registrert politisk parti stiller listeforslag sammen med en uregistrert gruppe, gjelder likevel bestemmelsene i annet ledd.

(2) For øvrige forslagstillere gjelder følgende regler:

- a) Ved stortingsvalg og fylkestingsvalg skal listeforslaget være underskrevet av minst 500 personer med stemmerett i valgdistriktet ved det aktuelle valget.
- b) Ved kommunestyrevalg skal listeforslaget være underskrevet av et antall personer med stemmerett i kommunen som tilsvarer 2 prosent av antall stemmeberettigede innbyggere ved siste kommunestyrevalg. Listeforslaget skal likevel som et minimum være underskrevet av like mange stemmeberettigede personer i kommunen som det skal velges medlemmer til kommunestyret. Underskrift fra 300 personer er i alle tilfeller tilstrekkelig.

§ 6-4. Vedlegg til listeforslaget

Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:

- a) En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- b) En oversikt over fødselsdato og bostedsadresse til dem som har underskrevet på listeforslaget.
- c) Dersom en kandidat til fylkestingsvalg eller kommunestyrevalg ikke er innført i folkeregisteret som bosatt i fylket eller i kommunen når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
- d) Dersom en kandidat til fylkestingsvalg eller kommunestyrevalg ikke er valgbar på grunn av sin stilling, må det legges ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil ha fratrådt stillingen når fylkestinget eller kommunestyret trer i funksjon.

§ 6-5. Tilbakekalling av listeforslaget

Innlevert listeforslag kan kalles tilbake av tillitsutvalget. Erklæring om tilbakekalling må være innlevert senest kl. 12.00 den 20. april i valgåret.

§ 6-6. Valgmyndighetenes behandling av listeforslagene

(1) Listeforslagene skal legges ut til ettersyn etter hvert som de kommer inn.

(2) Vedkommende valgmyndighet avgjør innen 1. juni i valgåret om forslag til valglister og tilbakekallinger av listeforslag kan godkjennes.

(3) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller lovens krav, skal valgmyndighetene gjennom forhandlinger med listeforslagets tillitsvalgte forsøke å bringe forslaget i samsvar med loven. Det samme gjelder erklæring om tilbakekalling av listeforslag.

(4) Dersom det er uklart hvem som har rett til å representere et registrert politisk parti på lokalt nivå og dermed rett til å stille liste for dette partiet, skal valgmyndighetene innhente og legge til grunn uttalelse fra partiets utøvende organ, jf. partiloven § 3 annet ledd bokstav b.

(5) Valgmyndighetene skal underrette samtlige kandidater på listeforslagene om at de er satt opp på listeforslag og opplyse om adgangen til å søke om fritak. En underskriver eller en kandidat som står på flere listeforslag for samme valg, skal gis pålegg om å melde fra innen en bestemt frist hvilket forslag vedkommende vil stå på. Ellers settes vedkommende opp på det listeforslaget som ble innlevert først.

§ 6-7. Offentliggjøring av godkjente valglister

Når listeforslagene er godkjent, skal valgmyndighetene legge de offisielle valglistene ut til gjennomsyn. Valgmyndighetene kunngjør overskriftene på de godkjente valglistene og opplyser om hvor de er lagt ut.

Kapittel 7: Stemmesedler, velgernes adgang til å endre på stemmesedler

§ 7-1. Trykking av stemmesedler

(1) Ved stortingsvalg og fylkestingsvalg sørger fylkesvalgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i fylket før forhåndsstemmegivningen starter 10. august innenriks.

(2) Ved kommunestyrevalg sørger valgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i kommunen før forhåndsstemmegivningen starter 10. august innenriks.

§ 7-2. Endringer på stemmeseddelen

(1) Velgeren kan ved stortingsvalg endre rekkefølgen kandidatene er satt opp i på stemmeseddelen. Dette gjøres ved å sette nummer ved kandidatnavnet. Velgeren kan også stryke kandidatnavn ved å gå frem som angitt på stemmeseddelen.

(2) Velgeren kan ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg gi kandidater på stemmeseddelen én personstemme. Dette gjøres ved å sette et merke ved kandidatens navn.

(3) Velgeren kan ved kommunestyrevalg også gi en personstemme til kandidater på andre valglister. Dette gjøres ved å føre disse kandidatnavnene opp på stemmeseddelen. Slik personstemme kan gis til et antall kandidater som tilsvarer en fjerdedel av det antall medlemmer som skal velges til kommunestyret. Uavhengig av kommunestyrets størrelse kan det likevel alltid gis personstemme til minimum fem kandidater fra andre lister. Når velgeren gir personstemme til valgbare kandidater på andre lister, overføres et tilsvarende antall listestemmer til den eller de listene disse kandidatene står oppført på.

(4) Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

Kapittel 8: Forhåndsstemmegivningen

§ 8-1. Perioden for forhåndsstemmegivningen

(1) Velgere som ønsker det, kan avgi forhåndsstemme fra 10. august i valgåret innenriks og fra 1. juli i valgåret utenriks og på Svalbard og Jan Mayen.

(2) Forhåndsstemmegivningen må ikke foregå senere enn siste fredag før valgdagen innenriks, herunder på Svalbard og Jan Mayen, og nest siste fredag før valgdagen utenriks. For å sikre at forhåndsstemmegivningene kommer frem i tide, kan Sysselmasteren fastsette at forhåndsstemmegivningen på Svalbard skal avsluttes på et tidligere tidspunkt.

(3) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen kl. 17 dagen etter valgdagen.

(4) Velgere som oppholder seg innenriks, unntatt på Svalbard og Jan Mayen, og som ikke kan avgi stemme i perioden for forhåndsstemmegivning eller på valgtinget, kan henvende seg til kommunen og avgi stemme fra 1. juli og frem til forhåndsstemmegivningen starter 10. august i valgåret.

(5) Ved forhåndsstemmegivningen innenriks, unntatt på Svalbard og Jan Mayen, skal det fra 10. august være minst to stemmemottakere til stede ved mottak av forhåndsstemmer.

Les mer fra Valgloven her: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2002-06-28-57>

Reglement for forhandlinger og konstituering etter kommune- og fylkestingsvalg

Vedtatt av Høyres sentralstyre, juni 2015

1. Styret i lokalforeningen (AU i fylkesorganisasjonen) forbereder forhandlinger med andre partier.
 - a) utpeker leder og delegasjon og dets fullmakter.
 - b) drøfter strategien og vedtar mandat.
 - c) oppretter en referansegruppe som ikke deltar i forhandlingene, men som kan støtte og komme med innspill til delegasjonen underveis i forhandlingene.
2. Valg av forhandlingsleder og forhandlingsdelegasjon bør foretas tidlig, helst i god tid før sommerferien, og senest en uke før den nasjonale valgdagen.
3. Forhandlingsleder gjennomfører sammen med forhandlingsdelegasjonen sonderinger mot andre partier i forkant av valgkampen for å skape best mulige relasjoner til de partier vi ønsker å samarbeide med.
4. Når forhandlingene er avsluttet og det eventuelt foreligger et anbefalt og underskrevet forhandlingsresultat, må dette forelegges den nyvalgte kommunestyre- eller fylkestingsgruppe for godkjenning. Det er først når gruppen har sluttet seg til forhandlingsresultatet at det foreligger en bindende avtale med andre partier.
5. Dersom gruppens flertall slutter seg til forhandlingsresultatet foreligger det en bindende avtale med andre partier, og det forutsettes da at hele gruppen stemmer samlet for denne i kommunestyret/fylkestinget (jfr. Normalreglement for kommunestyregrupper § 7, 2. ledd)

Konstituering av den nye kommunestyre- eller fylkestingsgruppen

For å unngå at det oppstår et uheldig «vakuum» og uklarhet er det viktig at den nye gruppen får konstituert seg så raskt som mulig etter at valget er gjennomført. Den avtroppende gruppen har ingen formell rolle å spille i denne prosessen.

Følgende fremgangsmåte i konstitueringsprosessen bør derfor følges:

1. Når kommunestyre- og fylkestingsvalget er gjennomført og det er klart hvem som er valgt til representanter og vararepresentanter - og gjennom det hvem som vil ha stemmerett i Høyres gruppe (jfr. Normalreglement for kommunestyregrupper § 1, 2. ledd) og utgjøre Høyres kommunestyregruppe, innkaller lederen i lokalforeningen eller lederen i fylkesforeningen snarest mulig til konstituerende møte i den nye gruppen.
2. Som standard, fast dagsorden for de konstituerende møter i alle Høyres kommunestyre- og fylkestingsgrupper fastsettes:
 - a) Velkommen som folkevalgt i Høyre, innledning ved foreningens leder
 - b) Vedtagelse av gruppereglement (jfr. Normalreglement for kommunestyregrupper, vedtatt av Høyres Sentralstyre)
 - c) Gjennomgang av stemmerett for gruppens medlemmer. Valg av: - Gruppeleder - Varagruppeleder - Gruppeseekretær - Kasserer - Gruppestyre (kan også fungere som valgkomite i gruppen)
 - d) Forslag til forhandlingsresultat, lederen av forhandlingsdelegasjonen innleder
 - e) Innstilling fra gruppestyret/valgkomiteen om valg av gruppens medlemmer til ulike politiske verv og ombud - i styrer, råd og utvalg.
 - f) Regnskap med revisjonsberetning fra den utgående kommunestyre- eller fylkestingsgruppen (jfr. Normalreglement for kommunestyregrupper § 4, 1. ledd)
 - g) Forslag til budsjett for disponering av gruppens disponible økonomiske midler.
 - h) Forslag til disponering av eventuelle stillingsressurser (frikjøp av folkevalgte på hel- eller deltid), jfr. Normalreglement for kommunestyregrupper § 4, 2. ledd. 3.

Deltagelse som tillitsvalgt og folkevalgt i Høyres besluttende organer, forutsetter gyldig medlemskap i Høyre. Ved starten av møtet må det derfor kontrolleres at alle representanter og vararepresentanter har medlemskap og betalt kontingent. Av tidsmessige grunner kan sakene e) – h) ovenfor være vanskelig å få behandlet allerede på det første konstituerende møte. Derfor kan disse sakene behandles på gruppens 2. møte. Det viktige er å få en fullverdig behandling av dette i kommunestyre- eller fylkestingsgruppen før kommunestyret/fylkestinget har sitt konstituerende møte innen utgangen av oktober (*jfr. Kommune-lovens § 17, 1. og 2. ledd*).